

Кибернетика

Нельматилло МҮМИНОВ,
техника фанлари доктори,
профессор

2020 йилнинг Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили, деб эълон қилиниши ортидан ҳозир коронавирус тарқалиши таҳдидларига қарамай ушбу соҳани жадал ривожлантиришга алоҳида эътибор каратилган.

Рақамли технологияларнинг асл келиб чиқиш тарихи кибернетикага бориб тақала-ди. 1948 йилда электрон ҳисоблаш машина-лари(ЭҲМ)нинг кашф этилиши техниканинг шиддат билан ривожланишида мухим омил бўлди. ЭҲМлар билан бирга, электроника фани дунё тараққиётида жуда илфор мавқени эгаллади.

Эсимда бор, 1950-йилларда яратилган ЭХМлар камида 100-150 квадрат метр жойни банд этарди. ЭХМ АҚШ, Европа давлатлари ва собиқ СССРда жадаллик билан ишлаб чиқаришга жорий қылнинд. Ўзбекистонда эса бу соҳа 1956 йилдан Ҳабиб Абдуллаев ташаббуси билан академик Восил Қобулов раҳбарлигига ривож топа бошлаган. Ўша пайтда Ўзбекистон Фанлар академияси президенти, дунёга таникли геолог олим Ҳабиб Абдуллаев ҳисоблаш техникасининг келажақда тутган ўрнини ҳис қилиб, Восил Қобуловга, унинг ҳисоблаш техникасига бўлган мислсиз қизиқишини назарда тутиб, шу соҳада республикада маҳсус марказ ташкил этиш кераклиги ҳақида қимматли таклиф беради.

Математика ва ҳисоблаш техникиасини мұкаммал әгаллашға бел боғлаган Восил ака ҮзФА Ломоносов номидаги математика институтида ҳисоблаш марказини ташкил этади. Ұша вактда ноёб машина ҳисобланған Урал-1 ЭХМини Россиядан Тошкентта олиб шаббуси ва саъй-харакати билан таркибида тажриба-эксперимент заводи бўлган бирлашма дунёга келади. Соҳа учун кўплаб кадрлар тайёрланади. Кибернетика соҳасида фаолият кўрсатадиган ходимлар сони 15 000 дан ошигетади. Бу техник кадрларни тайёрлашда кат

Бунёдкорлик

АСОСИЙ ҚУРИЛИШБОП МАТЕРИАЛЛАР

ВИЛОЯТНИНГ ЎЗИДА ТАЙЁРЛАНЯПТИ

Худойберди КАРИМОВ

Давлатимиз раҳбари раислигида шу йилнинг 20 апрель куни саноат, қурилиш ва инфратузилма тармоқлари корхоналарининг тўлиқ ишлашини таъминлаши масалаларига бағишлаб ўтказилган йиғилишда қурилиш саноати коронавирус пандемияси таъсирини юмшатиш, аҳоли бандлигини таъминлаш ва иқтисодий барқарорликни сақлаб қолиш борасида катта имкониятларга эга эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Ўзбекистонда пандемия сабаб кучайтирилган санитария-гиёна назорати талаблари эълон қилингандан кейин ортда қолган муддат бу фикрларниң тўғрилигини исботламокда.

Жиззах вилояти ҳокимлигининг
— Президенттің 2020-2021 жылдарындағы
йил 10 январдагы “2020-2021 йил-
дың бірінші жыл” Ресми

курилиш масалалари бўйича котибиятидан олинган маълумотларга кўра, бугунги кунда воҳада кенг кўламда бунёдкорлик ишлари амалга ошириляпти. Вилоят ҳокимлиги „Ягона буюртмачи хизматчи“ „Кишик курилиш инвестори“

мати", "Қишлоқ курилиш инвест", "Үзшахар курилиш инвест" инжиниринг компаниялари каби қатор манфаатдор томонлар буюртмаларига биноан давлат ва жамоат бинолари, ижтимоий объектлар, турар жойлар, савдо, сервис ва маишний хизмат күрсатиш нұкталари қад ростламоқда. Уларда 10 минг нафар атрофидаги фуқаро иш билан таъминланған. Ана шу далил-жорий йилда 46 та обьектда 185 миллиард сұмлиқдан ортиқ курилиш, реконструкция ва таъмирлаш ишлари амалға оширилиши режалаштирилған, — дейди Жиззах вилояты ҳокимлиги "Ягона буюртмачи хизмати" инжиниринг компанияси директори ўринбосари Аскар Акрамов. — Объектларнинг 18 таси умумтаълим мактаби, 16 таси тиббиёт мұассасаси, қолғанлари бош-

қа соҳа иншоотларидир. Уларнинг 9 таси йилдан йилга ўтувчи ҳисобла-
нади. Барча объектларниг пудрат
ташкилотлари саралаб олиниб,
улар билан шартномалар имзо-
ланган. Курилиш ишларини узлук-
сиз давом эттириш учун бугунгача
уларга уч марта — жами 50 фойизга
яқин маблағ ўтказиб берилди. Йил-
нинг ортда қолган 7 ойи давомида
ушбу объектларда 100 миллиард
сўмликка яқин ишлар бажарилди.

Бу эса соҳада белгиланган жами юмушларнинг 50 фойздан кўпроғи якунига етказилди, деганидир.

Вилоятда шу кунларда инвестиция дастурига кирилтилган 9 та иншоотнинг фойдаланишига топширилиши кутимлоқда. Зомин туманида 1 680 ўринли, Жиззах шаҳрида эса 1 320 ўқувчига мўлжалланган умумтаълим мактаблари қад ростлади. 9 та туманда Давлат санитария-эпидемиология марказларининг вакциналар сақлашга мўлжалланган омборхоналари ҳам фойдаланишига шей хотга келтирилган.

нишга шай ҳолга келтирилган.
Иқтисодиётнинг муҳим таянч устунларидан бири, дея таъриф бериладиган қурилиш соҳасига ки- ритиладиган инвестициялар қисқа муддатда янги иш ўринларини яра-

тиши билан аҳамиятлидир.

Вилоятда бунёдкорлик соҳасида кўлга киритилаётган кўрсаткичлар ошиб боришига кўп жиҳатдан курилиш маҳсулотларининг катта қисми шу худуднинг ўзида ишлаб чиқариладиганни көрсатадиганни муроҷаулаётгани ҳам сабаб бўляпти. Зеро буғун ғишт, қум, шағал, оҳак, цемент, базальт арматура, темир-бетон буюмлари, полиэтилен қувур сингари соҳа учун ўта муҳим маҳсулотлар айнан Жиззахнинг ўзида

— Бундан 6 йил аввал корхона миз цехларига Германиянинг “Вайлер” компанияси тақдим этган замонавий технологиялар ўрнатилди. — дейди “Зийнаткор ТББ” МЧЖ радиси Адҳам Раҳмонқулов. — Ушбу ускуна бир кунда 1000 погонометр плита ва 500 куб метр бетон қориши ма ишлаб чиқариш кувватига эга. Янги ишлаб чиқариш линиясида кўғи қаватли уйлар томи учун ишлатилинг 12 метргача узунликдаги, энди муҳими, жаҳон андозаларига мос генетикадор ишлаб чиқариш имкони

плиталар ишлаб чиқарыш имконияти яратылди. Бугун жамоамиз айзолап күндеңдердегі золардың құлдан чиқаётгандай маңсулотта нафакат Жиззах, балки Самарқандың Қашқадарё вилоятлари, Тошкент шаҳрида қад ростлаётгандай күп қават-

ли биноларда ҳам ишлатилаётгани биз учун ҳам аҳамиятли, ҳам кувонарлы.

Шу йилнинг 1 май куни Сардоба сув омборида юз берган техноген ҳодиса оқибатларини тугатиш ишларига жиззахлик қурувчилар ҳам ўз ҳиссаларини қўшмоқда. Улар Мирзаобод туманининг Ҳақиқат ва Янгиовул маҳалла

фуқаролар йигинлари худудидаги бир ва иккى қаватли 112 та коттеже уйни қайтадан тиклаб беришәётір.

— Бу ишлар учун қатор йиллардан буён давлат ва жамоат бинолари, шунингдек, намунали лойихалардаги уйлар барпо этиб, бой тажриба түплаган 20 та пурдатчи ташкилотни сараплаб олдик, — дейди вилюят курилиш бош бошқармаси бошлиғи Эргаш Құлдошев.

— Ушбу жамоалар 550 нафарга яқын ишчиси, 40 га яқын маҳсус техникаси билан уйларни таъмирлаш ишларини деярлі яқунлаб күйишиді. Сирдарёлік дүстларимиздегі бұгын орта мұнгасынан анықталған

бугун-эрта мутлақо янгиланган ўз
уйларига күчіб ўтишади.

Эътибор қаратганимиз. Мамлакатимизда курилиш соҳаси ривожига қаратилаётган эътибор, бунёдкорлик ишларини амалга ошириш учун хуқуқий, иқтисодий-молиявий, моддий-техник имконият ҳамда шарт-шароит мавжудлиги бизга қанот бўлмоқда. Жамоамиз билан ўтган бир йилнинг ўзида 100 миллиард сўмлиқдан ортиқ курилиш-мон-

таж ишларини бажарганимиз ҳам буни тасдиқлайди.

Дарҳақиқат, бундай имконият ва имтиёзлар жizzахлик бунёдкорларни яна ҳам баракали меҳнат қилишига унダメоқда. Шу билан бирга, коронавирус пандемияси давом этәётган шу кунларда вилоятдаги барча курилиш корхоналари ва обьектларидаги ишлар катъий тар-

Совекларидаги ишлар қаттый тартиб ва эхтиёт чоралари күлланган ҳолда ташкил этилаётир. Ҳар битта объект остонасида маҳсус зарарсизлантириш туннеллари барпо этилган. Ҳар бир ишчи-ходим кунинга иш бошланишидан олдин шифокор кўригидан ўтказилади. Улар тиббий кўлкоп, юз никоби, анти-септик воситалар билан таъминланган. Иш ўринлари, ёткоҳоналар, емакхоналар мунтазам равишда дезинфекция килиб борилмоқда.

